

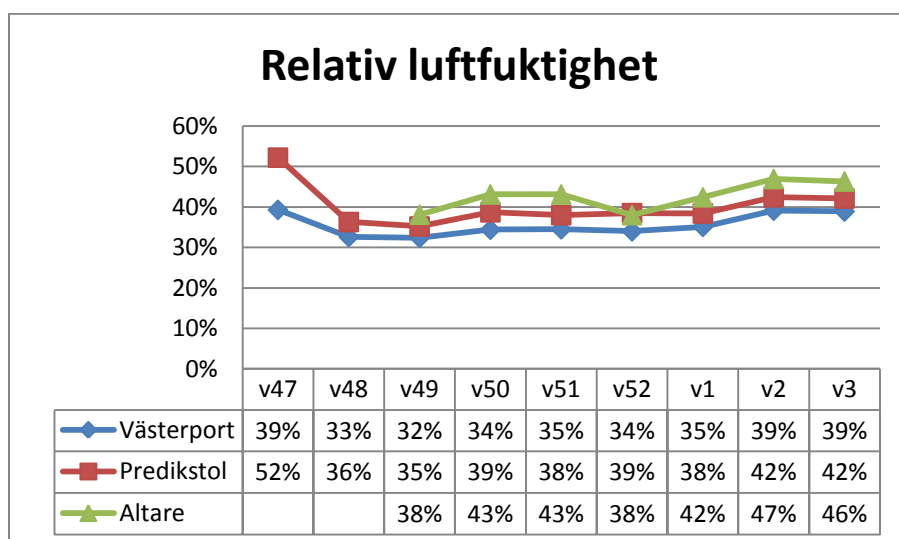
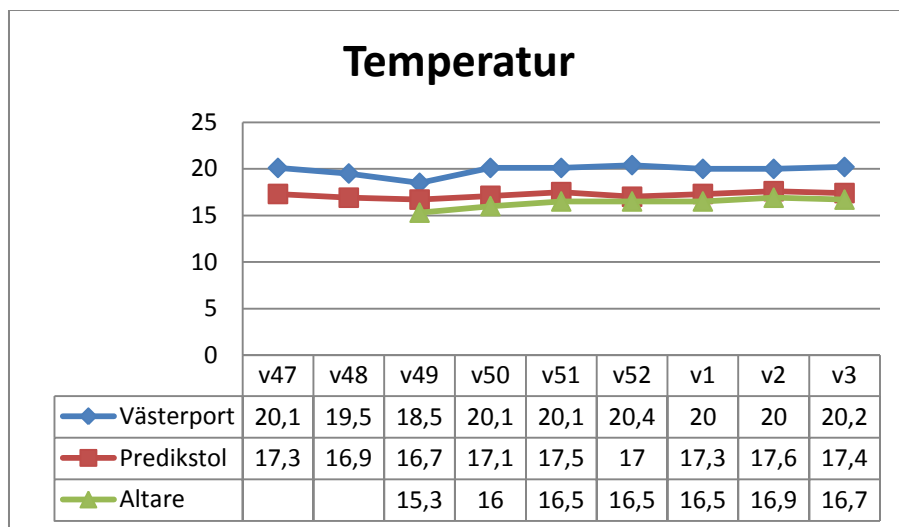
S:ta Gertruds kyrka

Minnesanteckningar från besiktning av kalkmåleri 2014-01-22
Gunnar Nordanskog & Eva Ringborg

S:ta Gertruds kyrka besöktes av undertecknad och konservator Eva Ringborg (Östergötlands museum) för att besiktiga kalkmåleriet och följa upp de konserveringsåtgärder som genomfördes 2007-2008. Ett syfte med besöket var också att närmare undersöka om några skador uppstått på träinventarierna i samband med att kyrkan har varit uppvärmd under vintern 2013-2014, med anledning av att S:ta Gertrud har använts istället för S:t Petri som varit stängd för reparationsarbeten.

I normala fall mäts temperatur och relativ luftfuktighet en gång i månaden på tre platser S:ta Gertruds kyrka; vid västerport, i predikstolen och vid altaret. Under den gångna vintern då kyrkan har varit uppvärmd har mätningarna i stället gjorts en gång i veckan. Fastighetsskötare Kenneth Jonsson ansvarar för mätningarna och har tillställt undertecknad mätvärdena för perioden v 47 (2913) till v 4 (2014).

Mätvärdena visar på ganska låg relativ luftfuktighet under mätperioden, men det har inte hunnit uppstå några uttorkningsskador på måleriet. Ånghalten kan beräknas till mellan 5,5-6,8 gram vatten per m³ luft, vilket ger dagpunktstemperaturer på ca 2-4 plusgrader. Värmen kan alltså tryggt stängas av utan att man riskerar kondens, försävt inte ny fukt tillförs, till exempel genom stora mängder besökare.

Kalkmåleriets tillstånd

Kalkmålningarna i S:ta Gertruds kyrka är i mycket gott skick. Putsen är ren och stabil, och kalkmålningarna har inte drabbats av någon synlig nedsmutsning. Konserveringsåtgärderna var alltså lyckade, men framförallt tycks den förbättrade dagvattenavledningen ha motverkat problemet med stigande fukt i murverket. Möjligen har också den utvändiga putsreningen och avfärgningen med silikatfärg bidragit till bättre möjligheter att ventilera ut fukt från murverket.

Utdrag ur stiftets kalkmåleriinventering biläggs dessa minnesanteckningar. En fullständig rapport över inventeringsprojektet beräknas vara klar och publiceras på stiftets hemsida i december 2015.

Besiktningpunkter

I samband med den fastighetssyn som görs regelbundet, bör man noggrant kontrollera några detaljer i kyrkorummet för att upptäcka eventuella skador så tidigt som möjligt. Vi föreslår följande tre besiktningpunkter:

- 1) Epitafiet på norra korväggen: vita kolonnerna besiktigas för att upptäcka torkskador (flagning) och nedsmutsning.

- 2) Kolonnbaserna till altaruppsatsen: förgyllningen är känslig för uttorkningsskador. Kontrollera så att den inte börjar flaga.

- 3) Dörrposten vid södra kordörren: putsen här lämnades lämnades utan åtgärd vid putskonserveringen. Kontrollera putssläpp och flagnings genom att se om det har fallit ned något på stentröskeln.
- 4) Övrigt 1: kontrollera om missfärgningar och utfällningar åter börjar framträda på väggarna, särskilt södra korsarmens västra del, över bänkarna.
- 5) Övrigt 2: eventuella mögelproblem upptäcks tidigast genom att titta bakom vägghängda tavlor eller liknande, särskilt om de hänger på en yttervägg åt norr.

Tack för hjälpen vid vårt besök i er fina kyrka!

Linköping 2014-02-17

Gunnar Nordanskog
Stiftsantikvarie